

гризунів» містять в якості діючої речовини бродіфакум-0,005% і допоміжні компоненти: борошно, масло рослинне, ароматизатор, барвник.

В результаті проведених досліджень встановлено, що загибель гризунів наступала на 4-10 добу від початку досліду і становила 91-95%; при цьому, як правило, спостерігали клінічну

картину, характерну для отруєння антикоагулянтами з рясними зовнішніми кровотечами.

В результаті проведених випробувань нами встановлено, що дані засоби мають високу родентицидну активність і забезпечують винищення гризунів на (91-95%) при щоденному застосуванні протягом 12 днів.

УДК 634.13:631.521

Юрик Л.С., науковий співробітник, в. о. заст. директора з наукової роботи

Дослідна станція помології ім. Л.П. Симиренка ІС НААН України

E-mail: mliivis@ukr.net

НОВІ ВИСОКОПРОДУКТИВНІ СОРТИ ГРУШІ

Груша є цінною плодовою культурою, цінність її плодів полягає не лише у відмінних смакових якостях, але і у можливості споживання їх у свіжому вигляді протягом року. Плоди груші відзначаються високими смаковими, лікувальними і дієтичними якостями та користуються високим попитом у населення. Слід зазначити, внутрішній ринок плодів груші, залишається дефіцитним, що пов'язано з відносно низькою врожайністю цієї культури. Ареал промислового поширення найбільш цінної зимової групи сортів досить обмежений і зосереджений переважно у Придністров'ї та в південних регіонах України. Одним із головних факторів збільшення виробництва плодів груші є впровадження високопродуктивних сортів у високому ступені адаптованих до умов Правобережного Лісостепу України.

Селекційна робота по груші на Дослідній станції помології ім. Л.П. Симиренка ведеться з 1928 р. За цей час створено біля 35 нових високопродуктивних сортів груші.

Коротка господарсько-біологічна характеристика нових цінних зимових сортів:

‘Чарівниця’. Дерево середньоросле, з вузькопірамідальною кроною середньої густоти. Плоди середньою масою 180 г, одномірні, видовжено-грушевидної форми із гладенької поверхнею. Шкірочка ніжна, гладенька, блискуча, зелена з сонячного боку невеликий рум'янець. М'якуш білий, середньої щільності, ніжний, масляни-

стий, соковитий, кисло-солодкого смаку. Урожайність – 20,8 т/га. Знімальна стиглість плодів настає у вересні. Плоди можуть зберігатись до 100 діб. Сорт високозимостійкий та стійкий до ураження листків і плодів паршею.

‘Зеленка мліївська’. Дерево середніх розмірів з вузькопірамідальною кроною середньої густоти. Плоди одномірні, видовженогрушевидної форми, з гладенькою поверхнею, середньою масою 163 г. Шкірочка ніжна, гладенька, масляниста, зеленувато-жовтого кольору. М'якуш білий, ніжний, маслянистий, соковитий, кисло-солодкого смаку з незначним ароматом. Урожайність – 22,3 т/га. Знімальна стиглість настає у II декаді вересня, споживча – на початку жовтня. Зберігаються плоди до середини грудня. Сорт зимостійкий, відносно стійкий до ураження паршею. Плоди досить транспортабельні, не буріють при зберіганні.

‘Новинка мліївська’. Дерево середньоросле з округлою кроною середньої густоти. Плоди одномірні, бугристі, правильної форми, середньою масою 192 г. Шкірочка гладенька, суха, зеленувато-жовта із бурувато-червоним рум'янцем. М'якуш білий, ніжний, напівмаслянистий, соковитий, кисло-солодкого смаку. Знімальна стиглість плодів настає у кінці вересня, споживча – у грудні, зберігаються до 2-х місяців. Транспортабельність плодів висока. Сорт високозимостійкий та стійкий до ураження паршею. Урожайність – 18,9 т/га.

УДК 633.11:58.056:631.527.53

Юрченко Т.В., кандидат с.-г. наук,

завідувач відділу біотехнології, генетики і фізіології

Прокопик Н.І., молодший науковий співробітник

Миронівський інститут пшениці імені В.М. Ремесла НААН України

E-mail: t.yurchenko978@gmail.com

КОМБІНАЦІЙНА ЗДАТНІСТЬ СОРТІВ ПШЕНИЦІ М'ЯКОЇ ОЗИМОЇ ЗА ПОСУХОСТІЙКІСТЮ

Основним методом створення вихідного матеріалу в селекції зернових на сьогодні є гібридизація. Підвищення ефективності гібридизації в одержанні гетерозисних нащадків можливе при використанні в схрещуваннях цілеспрямовано підібраних батьківських форм з високою комбінаційною здатністю. Метою наших досліджень

була оцінка нових високопродуктивних сортів пшениці м'якої озимої миронівської селекції та інших селекційних установ України за показниками, пов'язаними з посухостійкістю, та вивчення особливостей успадкування даної ознаки для подальшого використання їх в селекційних програмах. Оцінку дослідного матеріалу за по-

сухостійкістю проводили в 2016, 2017 рр. у лабораторних умовах відділу біотехнології, генетики і фізіології Миронівського інституту пшениці імені В.М. Ремесла НААН за двома методами: пророщуванням насіння на розчинах сахарози (за осмотичного тиску 16, 18 атм) та методом визначення інтенсивності виходу електролітів з рослинних тканин після дії посухи. В результаті оцінки 35 сортів пшениці м'якої озимої було виділено сорти – 'МІП Княжна', 'Горлиця миронівська', 'МІП Валенсія' (МІП НААН), 'Розкішна', 'Гордовита', 'Статна' (ІР НААН), 'Елегія', 'Щедра нива' (БДСС, ІВКіЦВ НААН), 'Зіра' (ССДС ДУ, ІСГСЗ НААН), які за роки досліджень відносно сорту еталону Подолянка відзначалися високим рівнем стійкості за обох методів дослідження. Для вивчення особливостей успадкування даної ознаки, у 2017 р. за допомогою топкросних схрещувань було створено 27 гібридних комбінацій. За материнську форму були використані вище наведені сорти з високим рівнем стійкості до посухи. У якості тестерів використовували сорти – 'Альбатрос одеський' (СГІ

НААН), 'Подолянка' (ІФРiГ НАН, МІП НААН) (еталони високої посухостійкості), 'Поліська 90' (ІЗ НААН) (слабкої посухостійкості). Гібриди F_1 цих комбінацій було оцінено методом пророщування насіння на розчинах сахарози за осмотичного тиску 16 атм. Достовірно високим ефектом загальної комбінаційної здатності (g_i) за посухостійкістю відзначились сорти 'Елегія' ($g_i = 0,15$), 'Щедра нива' ($g_i = 0,12$) та 'Горлиця миронівська' ($g_i = 0,10$). Деяко нижчий ефект мали сорти 'Статна' ($g_i = 0,07$) та 'МІП Валенсія' ($g_i = 0,06$). Варіанса специфічної комбінаційної здатності у досліджуваних зразків є низькою, тобто при використанні їх у схрещуваннях можна очікувати високої стійкості всіх гібридів, отриманих за їх участі.

Таким чином, виділені сорти пшениці м'якої озимої з високим рівнем комбінаційної здатності – 'Елегія', 'Щедра нива' (БДСС, ІВКіЦВ НААН), 'Горлиця миронівська', 'МІП Валенсія' (МІП НААН) та 'Статна' (ІР НААН), є цінним селекційним матеріалом для широкого використання в селекції на посухостійкість.

УДК 633.11:631.529

Янін П.Г., аспірант

Гуменюк О.В., кандидат с.-г. наук, завідувач лабораторії селекції озимої пшениці

Юрченко Т.В., кандидат с.-г. наук, завідувачка відділу біотехнології, генетики і фізіології

Кириленко В.В., доктор с.-г. наук, с.н.с., лабораторії селекції озимої пшениці

Миронівський інститут пшениці імені В.М. Ремесла НААН України

E-mail: destroyerpawa@gmail.com

ОСОБЛИВОСТІ МОРФОБІОХІМІЧНОГО АНАЛІЗУ СОРТІВ *TRITICUM AESTIVUM* L. В УМОВАХ ЛІСОСТЕПУ УКРАЇНИ

Стабільне виробництво якісного зерна має здійснюватися на основі різних технологій вирощування, впровадження нових більш урожайних сортів із високими адаптивними властивостями до різних стрес-факторів довкілля.

Особливої актуальності набуває пошук підходів і розробка селекційних методів у адаптивному їх прояві, що дозволяє створювати сорти пшениці м'якої озимої, які поєднують морозо-, зимостійкість, продуктивність, якість, стійкість до патогенного навантаження і реакцію на різні лімітуючі фактори зовнішнього середовища. Наразі є вагомим розробка і вдосконалення методів визначення високопродуктивних сортів пшениці озимої за морфологічними критеріями ідентифікації генотипів, що вказують на специфіку мінливості та формотворення цінних ознак в адаптивній селекції, що спонукало нас до проведення даних досліджень. Дослідження проводили полях Миронівського інституту пшениці імені В. М. Ремесла НААН. Досліди здійснювали на сортах пшениці озимої 'МІП Фортуна', 'МІП Ювілейна', 'МІП Феєрія', 'МІП Ніка', 'МІП Довіра'. Сівбу пшениці озимої закладено у три строки (15.09, 25.09, 5.10.2020 р.). Площа дослідної ділянки – 10 м², повторність 4-разова, розміщення ділянок рендомізоване, попередник – соя. Агротехніка вирощування загальноприй-

нята для Лісостепу України. Досліджували рослини сортів протруювали Вінцит Форте (2 л/т) та Максим Стар 025FS т.к.с. (1,5 л/т) для надійного захисту насіння і сходів від широкого спектру збудників хвороб.

Оцінка стану перезимівлі на час відновлення весняної вегетації (ЧВВВ) рослин пшениці м'якої озимої характеризує задовільний стан рослин, що засвідчує оптимальні умови росту та розвитку рослин в осінньо-зимовий період. Досліджувані сорти пшениці озимої перебували на II / III етапі органогенезу, що характеризує весняне куціння. Проведений морфологічний аналіз рослин на ЧВВВ підтверджує прискорений ріст та розвиток сортів (за довжиною конуса наростання весною та співвідношенням цукрів у вузлі куціння на час призупинення осінньої вегетації – ЧВВВ). Найбільша довжина конуса наростання відмічена у сортів 'МІП Феєрія' 0,98 мм, 'МІП Ювілейна' 0,88 мм (за I строку сівби, протруювання Максим Стар 025FS т.к.с.), 'МІП Фортуна', 'МІП Ювілейна' 0,87 мм (за I строку сівби – Вінцит Форте) у порівнянні із контролем (без протруєння). У сприятливий для перезимівлі 2020/21 р. співвідношення максимального та мінімального вмісту цукрів у вузлі куціння було значно вужчим у зимостійких сортів, а саме за I строку сівби – 'МІП Ніка' (показник 1,77), 'МІП Ювілейна'